

At balancere mellem turistattraktion og lokalmuseum

Af Claus Kjeld Jensen

I samleskriftet *Kulturel nordisme i hundrede år*, der er udgivet i anledning af Skandinavisk Museumsforbunds hundredeårs jubilæum, har direktør i Den Gamle By Thomas Bloch Ravn en interessant artikel under overskriften "Museer skal være til nytte". Hans afsæt er, at museerne i Danmark traditionelt har været betragtet som en slags offentlig service, der primært finansieres af offentlige kulturmidler. Med en strammere offentlig økonomi strammes økonomien på museerne, samtidig med at museernes publikum er blevet bedre vant og mere krævende, og der er større krav end nogensinde før om fornyelse, oplevelser og service på museerne. Han mener derfor, at der er behov for at redefinere museernes rolle og relevans, og han pointerer, at museerne skal blive ved med at være forskellige – ja gerne blive endnu mere forskellige. Hvert museum skal finde og dyrke sin egen platform. Og han peger på tre indgangsvinkler til den øvelse:

- At hente inspiration i udlandet og se ud over vores egen næsetip
- At se tilbage på vores historie og oprindelige *raison d'être*
- At analysere nutiden og fremtiden for at få en idé om, hvad der gør de enkelte museer uundværlige.

Der er gode tanker i Thomas Bloch Ravns artikel, og selvom "behovet for at redefinere museernes rolle" ikke er et nyt behov men et, der fremhæves med jævne mellemrum, så er det ikke desto mindre også aktuelt nu. Og for

Ringkøbing-Skjern Museum og Varde Museum er det særdeles aktuelt. På Ringkøbing-Skjern Museum arbejdes der på en plan for "Økomuseet version 2.0", der skal være styrende for museets udvikling de kommende år. Og på Varde Museum har vi netop vedtaget en ny vision frem mod 2020 og er derfor i gang med at lave en tilhørende udviklingsplan, så visionen kan nås.

Udviklingsplan for Varde Museum 2020

Varde Museum lavede sin første udviklingsplan i 2008 i forbindelse med vedtagelsen af en ny vision for museet. Denne første udviklingsplan sigtede frem mod 2012, hvor museet havde 100-års jubilæum. Overskriften for den plan var "Fra 14 små til ét stort museum", og den røde tråd handlede om at få sammenhæng mellem museets mange udstillingssteder og sikre, at de enkelte udstillinger fortalte hver sin del af historien om livet i Vestjylland, og ikke havde for store overlap.

Den næste udviklingsplan dækkede perioden 2013-16. Heri fylder udviklingen af det nye museum ved Tirpitz og planerne for et Flygtningemuseum i Oksbøl ganske meget. Her var overskriften "Et bæredygtigt museum", og fokus var på at skabe en sund økonomi i den samlede formidling, så vi både kunne komme til at lave bedre formidling og få midler frigivet til vores mindre synlige men lige så nødvendige opgaver som administration, forskning og samlingsvaretagelse. I løbet af 2015 blev det klart, at

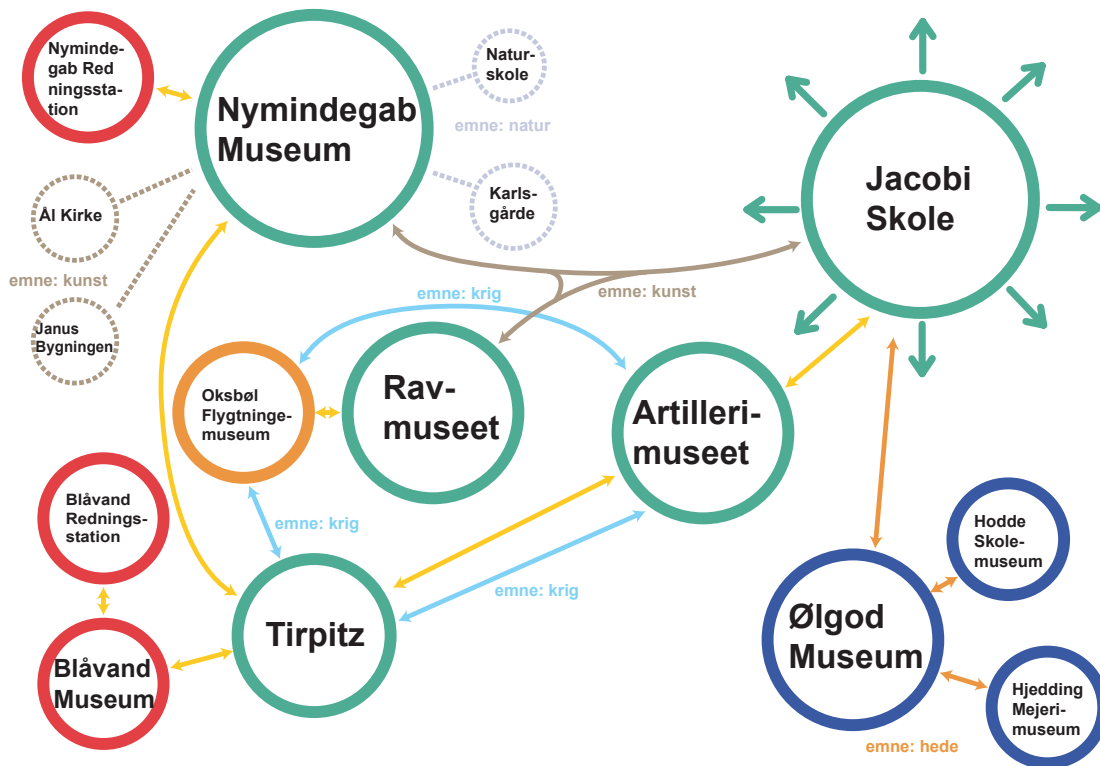

Illustration fra den første udviklingsplan i 2008. Forud for arbejdet med planen gik et afklaringsprojekt, hvor vi prøvede at få overblik over vore mange udstillingssteder, deres historier og indbyrdes relationer – og relation til landskabet.

den vision, der var formuleret for museet i 2008 for længst var indfriet, og der var behov for at formulere en ny, hvis museet stadig skulle have noget at stræbe efter. Igennem 2015 har vi haft en proces på museet, hvor bestyrelse og medarbejdere har været inddraget i at formulere en ny vision, der skal række frem mod 2020. Vi har naturligvis i processen både skelet til, hvad vi allerede er, og hvad vi forventer at blive, når det nye museum ved Tirpitz åbner i 2017, og Flygtningemuseet forhåbentlig åbner kort tid derefter. Men vi har også haft Varde Kommunes nye vision "Vi i Naturen" med i baghovedet. Museets nye vision for 2020 ser således ud:

Museet skal være dagsordenssættende og identitetsskabende ved at binde menneske, landskab, kunst og kultur sammen.

- Vores forskning skal være på højeste faglige niveau, som grundlag for god formidling.
- Vores formidling skal være på internationalt niveau og fokuseres mod nationale og internationale målgrupper.

Museet skal altid opleves som en positiv, seriøs og kvalificeret samarbejdspartner og være med til at sætte egnen på landkortet.

De væsentlige overordnede begreber er dagsordenssættende og identitetsskabende. Og så at have fokus på sammenhængen mellem menneske, landskab, kunst og kultur.

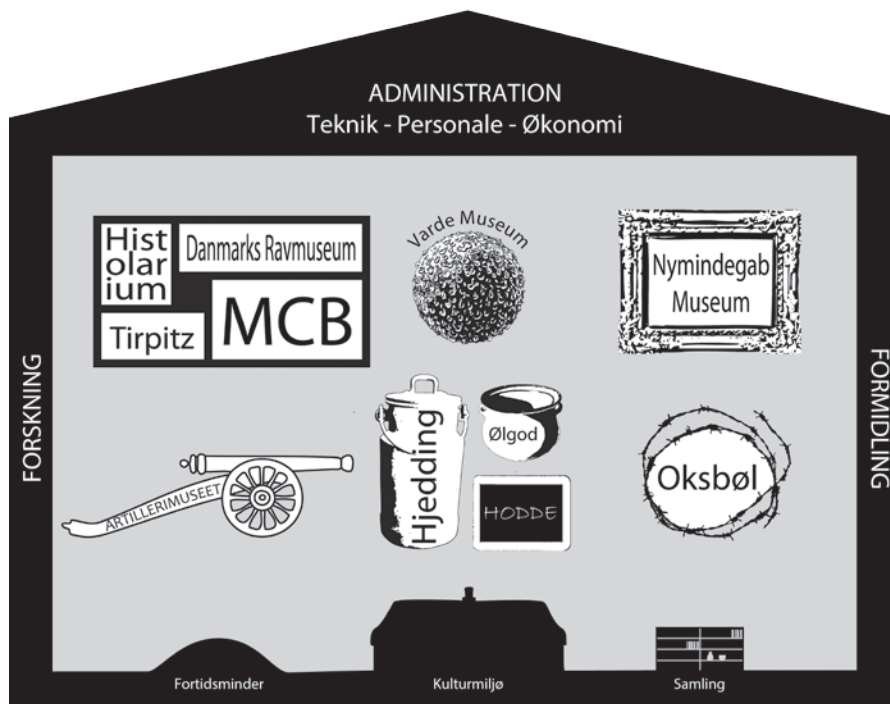
Det er også væsentligt at notere sig, at vi skal løfte vores forskning, men det skal ske med det formål at lave god formidling. Når vi formidler, skal det både være på internationalt niveau og være fokuseret på konkrete målgrupper. At vi opleves som en positiv, seriøs og kvalificeret samarbejdspartner, sker forhåbentlig allerede. Men det er gode mål at stræbe efter at opfylde endnu bedre.

Når man laver en ny vision, må man også lave en ny udviklingsplan, så målene i visionen kan nås. I skrivende stund er skellet til udviklingsplanen frem mod 2020 godkendt af museets bestyrelse, og der vil henover foråret 2016 komme mere kød på det skellet, så vi inden sommerferien kan have formuleret en ny plan, der skal føre museet de næste fire år ind i fremtiden. Afsættet for den nye

udviklingsplan er den gamle plan og alt det arbejde, der er lagt i museet indtil nu. I øvrigt blev Varde Museum kvalitetsvurderet af Kulturstyrelsen i 2015, og de anbefalinger, vurderingen kom med, vil også blive indarbejdet i den nye plan. Heldigvis var vurderingen positiv, og der var meget ros for den udvikling, museet har sat i gang, så kursen vil ikke blive ændret afgørende.

På formidlingsområdet vil det nye museum ved Tirpitz komme til at fylde meget i den nye udviklingsplan. I 2016 og 17 handler det om færdiggørelse af byggeri og opbygning af udstilling og fra 2017 og frem med drift og udvikling af det nye museum. Der er ingen tvivl om, at dette sted vil blive en ny motor i hele museets virksomhed, og meget vil i de kommende år komme til at centrere sig om det. Men

Til udviklingsplan nummer 2 lavede vi dette forenklede billede af hvad museet er for en størrelse: Nederst fundamentet: Fortidsminderne i landskabet, vores samlinger og viden. Som vægge i huset vores formidling og forskning. Som tag vores administration, alt det tekniske, vores personale og økonomi. Og så i midten vores udstillingssteder, der jo kan blive flere eller færre hen over tid.

der skal også sættes kræfter ind på at få Flygtningemuseet i Oksbøl realiseret – gerne så det kan åbne i 2018 eller 19. Mulighederne for et stort nyt militærmuseum i Nymindegab, hvor samlingerne fra Artillerimuseet og Pansermuseet kan

samles i større og bedre rammer, skal også undersøges. I bedste fald vil det museum kunne se dagens lys i 2020 eller 21. Desuden udarbejdes der planer for udvikling af udstillingerne i Varde, Nymindegab, Ølgod, Hjedding og Hodde,

Den tredje udviklingsplan har blandt andet fokus på at målrette vores formidling mere. For at kunne det, er vi nødt til at kende vores målgrupper rigtig godt. Og en del af arbejdet med udstillinger til det nye museum ved Tirpitz har da også været at beskrive vore målgrupper her. Billedet er fra udstillingsoplægget fra Tinker Imaginers, der laver udstillingerne for os.

så disse museer også kan blive ved med at fortælle deres del af den vestjyske historie til deres publikum. Specielt for Hjedding Andelsmejeri, vil der igen blive gjort et forsøg på at få denne lille perle på UNESCOs liste over Verdens kulturarv.

Af andre emner inden for formidlingsområdet, der vil blive berørt i udviklingsplanen, bør vores skoletjeneste nævnes. Det lykkedes i 2015 at udvide den med to ekstra medarbejdere, og fra 2016 er museet en væsentlig medspiller i Varde Kommunes store satsning på "Den åbne Skole", hvor alle kommunens børn fra børnehaver til og med folkeskolens 9. klasse får obligatoriske tilbud udenfor de vante rammer. For alle børnene fra børnehaver, 0. klasser, 3. klasser, 5. klasser og 8. klasser i Varde

Kommune kommer museets skoletjeneste fremover til at levere undervisningsforløb, der helt sikkert vil være anderledes, end dem de er vant til.

Udviklingsplanen kommer også til at indeholde afsnit om personaleledelse, markedsføringsstrategi, nationalt og internationalt samarbejde, ligesom færdiggørelse af museets forskningspolitik og formidlingspolitik kommer højt op på listen over det, som skal gøres allerede i 2016. På samlingsområdet står vi overfor en stor samlingsrevision, der med sikkerhed fører til en del kassation. Hele dette arbejde kommer også til at fylde meget i de kommende år.

Og hvad bliver så overskriften for denne nye udviklingsplan? Foreløbigt arbejdes der med en titel, der er

Et smugkig på det nye museum ved Tirpitz, som det kommer til at se ud når det åbner i 2017. Projektet er undfanget under vores første udviklingsplan, udviklet under vores 2. udviklingsplan og museet fødes i begyndelsen af udviklingsplan nr. 3. Så driften af det museum bliver en væsentlig del af den tredje udviklingsplan. Illustration BIG Bjarke Ingels Group.

identisk med denne artikels: "At balancere mellem turistattraktion og lokalmuseum". Det er en øvelse, der bliver endnu mere aktuel, når vi åbner de nye, store udstillingssteder. Men vi tror grundlæggende på, at vi både kan levere oplevelser på internationalt niveau for vore turister og have et endnu tættere forhold til vore lokale borgere. Allerede i

dag har vi henvend 1.300 medlemmer i de støtteforeninger, der er tilknyttet museet. De skal også kunne mærke en fordel af de nye afdelinger, ligesom vi gerne vil være endnu bedre til at bruge lokale frivillige på de steder i vore udstillinger, hvor det giver mening for dem og for os.

Endnu et smugkig på en del af det kommende flygtningemuseum i Oksbøl. Her er det udsigtstårnet i skoven, der både skal fungere som et ikon for det nye museum og som udsigtspunkt, der skaber mulighed for et overblik over lejrområdet. Illustration BIG Bjarke Ingels Group.

Kulturturisme langs den jyske vestkyst

Et emne som både Varde Museum og Ringkøbing-Skjern Museum – og resten af museerne langs den jyske vestkyst – kommer til at arbejde med i 2016 er “Kulturturisme”. Vestkystmuseerne har fået midler fra Kulturministeriet til et pilotprojekt, under CulturePlus-programmet. Det er et program, der skal arbejde for vækst i den danske kulturturisme. At kulturturisme er noget, der er værd at satse på, er de fleste folk med forstand på turisme enige om. Både fordi “kulturturister” generelt lægger flere penge på feriedestinationen end “naturturister”, men også fordi kulturturismen i disse år er i vækst.

Projektet, vi har fået penge til, har overskriften “Stedets identitet”. Målet er at skabe vækst i vestkystturismen på to fronter: Dels en tiltrækning af et mere kulturinteresseret publikum ved synliggørelse og udnyttelse af kulturhistorien; dels gennem et mersalg til de gæster, der allerede er ved Vestkysten ved udvikling af nye kulturhistoriske tilbud til dem.

Projektet bygger på det formaliserede partnerskab, som i 2014 blev indgået mellem vestkystkommunerne, Partnerskab for Vestkystturisme. I praksis vil projektet indsamle 100 fortællinger fra Vestjylland blandt museerne i de ti kommuner og ud fra dem forsøge at skabe nogle ramme-fortællinger, der kan fungere som paraply-temaer for de mange stedspecifikke historier. Det er målet at udvikle en fælles platform mellem turisme-sektor og museums-sektor, hvor man kan kvalificere destinationsfortællingerne.

Med projektet ønsker vi at teste de kulturhistoriske fortællinger i forhold til turismeerhvervets forretningsmodeller og museernes erfaringer på tværs af sektorer og på tværs af geografi. Vi tror grundlæggende på, at vores turister gerne vil vide noget om det sted, de holder ferie. Og vi ser frem til samarbejdet med den øvrige del af turismeerhvervet. Med det geografisk brede partnerskab og den gensidige læring på tværs af faglighed ønsker vi helt basalt at skabe større forståelse for aktørernes vilkår og større viden om, hvad hver egn i destinationen “vestkysten” har at byde på.

Fra en museums-synsvinkel kunne der være udviklingsområder såsom åbningstider; hvilke er de rette i forhold til turisterne? Og sprogversionering, hvad er optimalt, og hvad er tilstrækkeligt for turisterne? Fra en kommunal, turismesynsvinkel er det interessant at skabe platforme, hvor fastboende og turister møder hinanden, for at give turister mulighed for at komme “bag facaden” på dansk samfund og kultur. Projektet vil dertil arbejde med, hvordan der kan opnås bedre synergi imellem museerne og de private natur- og historieformidlere, således at der sikres et bredt udbud af forskelligartede formidlingstilbud af god kvalitet.

Afslutning

I den ovenfor nævnte artikel af Thomas Bloch Ravn har han følgende gode pointe: “Det er min overbevisning, at museer skal tjene samfundet og ikke først og fremmest passe på samlinger af genstande”. Det vil for nogle måske være indlysende men er ikke desto mindre en pointe, det er sundt at få gentaget for museumsfolk. Og så kan man med fordel også erindre sig, at Museumslovens formålsparagraf lyder:

- §1. Lovens formål er, gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed og samarbejde at sikre kulturarv og naturarv i Danmark og udvikle betydningen af disse i samspil med verden omkring os.

At udvikle betydningen af kulturarven i samspil med verden omkring os. Det er da et flot formål. Det er faktisk først i paragraf 2, at noget af alt det basale omkring indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling beskrives. Det skal vi naturligvis også, men det er vigtigt at holde formålet med det hele for øje. Og at det alt sammen skal ske “gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed” er noget, vi kan forstå herovre i Vestjylland. Det er præcis for fortsat at være det, vi nu er i gang med at forandre os. Foruden at være fagligt og økonomisk bæredygtige vil vi også gerne blive ved med at være til gavn. Både for turister og de lokale borgere.